

UPPSALA
UNIVERSITET

1(12)

BESLUT

2020-11-17 Dnr UFV 2020/1463

Utbildningsdepartementet

Box 256
SE-751 05 Uppsala

Besöksadress:
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare:
Anna Hagborg

Telefon:
018-471 1492

www.uu.se

anna.hagborg@uadm.uu.se

En mer Likvärdig skola – minskad skolegregation och förbättrad resurstilldelning (SOU 2020:28)

Beslut

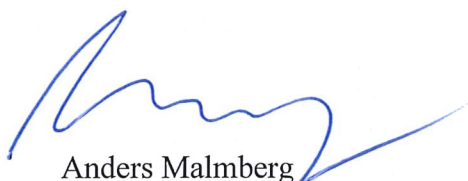
Uppsala universitet överlämnar expertgruppens yttrande som sitt svar på rubricerad remiss.

Bakgrund

Uppsala universitet har beretts möjlighet att lämna synpunkter på remissen En mer Likvärdig skola – minskad skolegregation och förbättrad resurstilldelning.

Bifogat yttrande har utarbetats av professor Lotta Lerwall från juridiska institutionen, universitetslektor Håkan Forsberg från institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier samt forskare Marcus Österman från statsvetenskapliga institutionen.

Beslut i detta ärende har i rektors frånvaro fattats av undertecknad prorektor i närvaro av ställföreträdande universitetsdirektör Per Abrahamsson, efter föredragning av utbildningsledare Anna Hagborg. Närvarande därutöver var Uppsala studentkårs ordförande Jacob Färnert.

Anders Malmberg

Anna Hagborg

UPPSALA
UNIVERSITET

Box 256
SE-751 05 Uppsala

Besöksadress:
Dag Hammarskjölds väg 7

Handläggare:
Anna Hagborg

Telefon:
018-471 1492

www.uu.se

anna.hagborg@uadm.uu.se

YTTRANDE

2020-11-17 Dnr UFV 2020/1463

Utbildningsdepartementet

En mer Likvärdig skola – minskad skolegregation och förbättrad resurstilldelning (SOU 2020:28)

Uppsala universitet har beretts möjlighet att lämna synpunkter på ovan rubricerad remiss.

Yttrande har utarbetats av professor Lotta Lerwall från juridiska institutionen, universitetslektor Håkan Forsberg från institutionen för pedagogik, didaktik och utbildningsstudier samt forskare Marcus Österman från statsvetenskapliga institutionen.

Kort sammanfattning

Expertgruppen tillstyrker på en övergripande nivå utredningens förslag ifråga om ett ökat statligt ansvar, gemensamt skolval och en ny modell för resursfördelning men har flera reservationer. För det första är det oklart om förslagen kommer få avsedda effekter. Det gäller särskilt ifråga om ett obligatoriskt skolval med de föreslagna urvalsgrunderna kommer leda till mindre skolegregation. För det andra finns det en otydlighet i begrepps användningen som dels kan skapa problem med avseende på implementering och tillämpning av förslagen, dels påverka hur förslagen sammantaget styr huvudmännen.

Övergripande generella synpunkter

Expertgruppen konstaterar att utredningen är onödigt omfattande och att den har vissa brister när det gäller stringens, trots detta utgör utredningen i sin helhet ett viktigt bidrag till en sam-

UPPSALA
UNIVERSITET

lad analys och helhetsbild av det svenska skolvalssystemet och hur det hänger samman med frågor om likvärdighet.

Expertgruppen vill särskilt betona vikten av att regeringen i föreskrifter klargör vilka faktorer som ingår i socioekonomisk bakgrund och hur gränsen dras mellan olika grupper så att det klart framgår vilka som får ingå i en kvot för förtur, men också för att det klart ska framgå utifrån vilka kriterier Skolverket gör sin bedömning.

Expertgruppen menar dessutom att förhållandet mellan resurstilldelning, likvärdighet, ägandeförhållanden och huvudmannaskap bör utredas ytterligare.

Kommentarer och ändringsförslag

Styrning av skolan och ansvar för skolans likvärdighet

Utredningen redogör för och analyserar kommunala och enskilda huvudmäns skilda förutsättningar och ansvar samt hur dagens styrning av skolan kan sägas vara en kompromiss mellan lokala och centrala intressen.

Utredningens förslag om att införa mer regional styrning och organisering av skolsystemet är väl underbyggt och har stöd i både svensk och internationell forskning. Expertgruppen ser därför positivt på utredningens förslag att staten ska ta ett större ansvar för skolans likvärdighet och kvalitet genom att etablera en regional närvaro i form av Statens skolverk och stödjade huvudmännen med resultatuppföljning och kompetensutveckling.

Inte minst är Expertgruppen välvilligt inställt till att involvera högskolor och universitet i kompetensutvecklingsarbetet. Sammantaget bör den föreslagna regionala organisationen ge förutsättningar att främja ett mer likvärdigt skolsystem när det kommer till frågor om kompetensförsörjning, organisering av skolval, resurser, dimensionering, kvalitetsarbete samt stöd och utveckling.

Expertgruppen bedömer dock att det även med den föreslagna regionala organisationen kommer kvarstå betydande utmaningar som rör möjligheterna att erbjuda en likvärdig skola i alla delar av landet. Skillnaderna i förutsättningar gällande t.ex. elevunderlag, möjligheter att erbjuda kompetensutveckling och rekryteringsmöjligheter är så pass stora att det är tveksamt i vilken utsträckning en regional statlig organisation med föreslagna uppgifter ska kunna kompensera för dessa.

Det är också särskilt viktigt att betona betydelsen av att den

regionala organisationen bedömer behovet av nya skolenheter i regionerna (s. 153). Det är emellertid oklart i vilken utsträckning dessa bedömningar skulle innebära en möjlighet att reglera nyetableringen av fristående skolor. En ökad reglering av nyetableringar vore önskvärt då expanderande skolmarknader tenderar att bidra till ökad skolsegregation, vilket lyfts fram i både skolkommissionens betänkande och i denna SOU (s. 202). Vilka befogenheter en regional skolmyndighet skulle besitta i detta avseende behöver förtydligas i utredningen.

Likvärdighet och skolsegregation

Expertgruppen ser, i linje med sitt remissyttrande gällande Skolkommissionens slutbetänkande (SOU 2017:35), förslaget om att huvudmännen ska verka för en allsidig social sammansättning på sina skolenheter som lovvärt.

Expertgruppen är mycket positiv till utredningens förslag om att uppgifter om samtliga skolenheter förutsättningar, verksamhet och resultat behöver finnas tillgängliga. Sådana uppgifter är nödvändiga för att vårdnadshavare ska kunna göra informerade val. Det är även för statliga och kommunala aktörer centralt att det finns tillgång till jämförbara uppgifter av god kvalitet från samtliga skolenheter för att kunna följa upp och utvärdera skolverksamheten.

Expertgruppen vill särskilt understryka att tillgången till sådana uppgifter också är av vikt för forskares möjligheter att studera svensk skola.

Att aktivt verka för en likvärdig social sammansättning

Det är oklart hur den nya bestämmelsen i skollagen (2 kap. 8 c §) om att huvudmän för förskoleklass och grundskola ”ska aktivt verka för en allsidig social sammansättning av elever på sina skolenheter” ska tolkas. Betänkandet lämnar vissa oklarheter ifråga om detta förslag och innehåller inte heller något förslag om att regeringen bemyndigas meddela föreskrifter vilka skulle kunna förtydliga dessa oklarheter. Hur ska den föreslagna bestämmelsen i skollagen användas? Ska det kopplas sanktioner till att inte uppfylla denna målsättning? För att kunna bedöma om huvudmännen faktiskt lever upp till bestämmelsen är också en entydig definition nödvändig.

Bestämmelsen ger intryck av att vara utformad som en förhållningsregel och inte enbart ett målsättningsstadgande genom att den ger uttryck för en skyldighet som huvudmännen *ska* uppfylla. För att kunna efterleva kravet i bestämmelsen måste

UPPSALA
UNIVERSITET

huvudmannen därför ha klart för sig vad som krävs för att den ska anses ha fullgjort sin skyldighet. Därför kan ordvalet i bestämmelsen ifrågasättas.

Vidare bör utredningen klargöra vad kravet på att ”aktivt verka för” innebär. Skolinspektionens uppgift är att kontrollera om verksamheten uppfyller de krav som lagen föreskriver (jfr 26 kap. 2 § skollagen). Huvudmannens skyldighet att aktivt verka för en allsidig social sammansättning ingår således i Skolinspektionens tillsyn. Det ingår i inspektionens uppgifter att rikta förelägganden (som kan förenas med vite) och andra sanktioner mot den huvudman som inte lever upp till det krav som lagen föreskriver.

Problemet med den föreslagna bestämmelsen är att det är oklart vad som krävs för att huvudmannen ska anses ha uppfyllt kravet i bestämmelsen. Enligt betänkandet ska huvudmannen ”kunna visa att man arbetar systematiskt och framåtsyftande för att uppnå en allsidig social sammansättning”. Det framgår inte hur bedömningen av ett sådant arbete ska göras. Det bör också noteras att denna beskrivning ger intryck av att det räcker med att man ”verkar för” en allsidig social sammansättning när lagtexten uttrycker en skyldighet att *aktivt* verka för en allsidig social sammansättning. Således är en fråga, om tillägget ”aktivt” innebär något ytterligare.

Betänkandet ger inte ledning i vad som de facto krävs av huvudmannen och inte heller någon ledning i fråga om hur en bedömning av vad som är tillräckligt ska göras. I huvudmannens perspektiv är det en central fråga för rättssäkerheten att veta omfattningen av de krav som ställs på verksamheten. Även i Skolinspektionens perspektiv är oklarheten av betydelse. Det begränsar möjligheterna för Skolinspektionen att meddela förelägganden gentemot huvudmän som man anser uppvisar brister (jfr HFD 2020 ref. 28), vilket leder till att bestämmelsen i praktiken skulle utgöra ett målsättningsstadgande som inte kan följas upp av tillsynsmyndigheten.

Av betänkandet framgår det att en allsidig social sammansättning avser elevgrupper med olika socioekonomisk bakgrund. Expertgruppen anser att det vore lämpligare att i lagtexten uttrycka det som egentligen avses – alltså elevgrupper med olika socioekonomisk bakgrund – istället för ”allsidig social sammansättning” som vid en lexikalisk tolkning torde kunna innefatta mer än vad som är avsikten.

Expertgruppen anser således att det är en brist att man i

betänkandet inte klargör vad som avses. Expertgruppen anser vidare att det bör övervägas att bemyndiga regeringen att meddela föreskrifter som på ett tydligt sätt klargör vad som ingår i huvudmännens skyldigheter.

Gemensamt skolval och principer för placering, mottagande och urval

Expertgruppen bedömer att ett gemensamt nationellt system för skolval, som utredningen föreslår, har betydande fördelar. Existerande decentraliserade system med stora lokala skillnader ifråga om hur skolval görs och vilken information som finns tillgänglig kan göra det svårt för vårdnadshavare att göra informerade val. Det finns också klara argument ifråga om likabehandling, rättssäkerhet och transparens för att skolval bör hantteras av en statlig aktör snarare än av huvudmännen själva.

Expertgruppen menar dock att utredningens bedömning att ett obligatoriskt skolval skulle leda till minskad skolsegregation är tveksamt underbyggd. Som utredningen konstaterar visar forskningen tämligen entydigt att *möjligheten* till skolval tenderar att leda till en högre grad av segregation (se t.ex. Holmlund et al 2014; Holmlund et al 2020, Söderström & Uusitalo 2010).¹ Utfallet av ett *obligatoriskt* skolval i linje med vad utredningen föreslår finns det mindre forskning om och är därför svårare att bedöma. Samtidigt är de internationella erfarenheterna av skolval också i huvudsak samstämmiga i att skolval leder till ökad skolsegregation (se översikt av Wilson & Bridge 2019).²

Urvalsgrunder

Utredningen föreslår ett antal delvis nya urvalsgrunder för antagningen av elever till skolor med fler sökande än det finns platser. Expertgruppen välkomnar utredningens förslag om att reglera vilka urvalsgrunder som såväl kommunala som enskilda skolor får använda sig av. Det torde bidra till ökad rättssäkerhet och transparens i skolvalet. Expertgruppen är även positivt till ett slopande av kötid som urvalsgrund, eftersom den tenderar att förstärka segregationen då den gynnar välinformerade familjer som har möjlighet att planera sitt skolval långt i förväg.

¹ Holmlund, H., A. Sjögren, & B. Öckert. 2020. *Jämlikhet i möjligheter och utfall i den svenska skolan*. Institutet för arbetsmarknads- och utbildningspolitisk utvärdering (IFAU), Söderström, M., R. Uusitalo. 2010. School choice and segregation: evidence from an admission reform. *The Scandinavian Journal of Economics* 112(1) 55-76

² Wilson, D. & G. Bridge (2019), *School choice and equality of opportunity: an international systematic review*, Nuffield Foundation, EDU/42625

UPPSALA
UNIVERSITET

Expertgruppen bedömer dock att förslaget att närhetsprincipen ska vara överordnad övriga urvalsgrunder leder till att den huvudsakliga delen av skolsegregationen – som beror på boendesegregationen – kommer bestå. Hur de övriga föreslagna urvalsgrunderna påverkar skolsegregationen beror på hur de tillämpas av huvudmännen och i vilken mån Skolverket äger rätt att påverka denna tillämpning.

Utredningen föreslår att huvudmännen själva ska kunna välja urvalsgrunder men att de ska godkännas av Skolverket. Expertgruppen menar emellertid att det i utredningen inte är tillräckligt tydligt utifrån vilka principer som Skolverket ska kunna underkänna urvalsgrunder. På s. 295 nämns ett fåtal exempel på urvalsgrunder som utredningen menar bör avslås. Uppsala universitet bedömer dock att Skolverket kan komma att behöva ställa betydligt större krav på huvudmännens val av urvalsgrunder för att det föreslagna systemet med urvalsgrunder ska leda till minskad skolsegregation.

Huvudmännen kan nämligen komma att välja urvalsgrunder i syfte att få en viss önskad sammansättning av sina elever, tvärt emot utredningens ambition om att minska skolsegregationen. I detta sammanhang blir frågan om betydelsen av tillägget i skollagen om att huvudmännen ska verka för en allsidig social sammansättning i sina skolenheter central. Ska Skolverket kunna underkänna urvalsgrunder på basis av att de inte bedöms uppfylla denna målsättning?

Urvalsgrunder i relation till socioekonomisk bakgrund

Expertgruppen anser att formuleringen ”allsidig social sammansättning” är mindre lyckad av samma skäl som ovan i fråga om s.k. kvoter som urvalsgrund för förtur vid skolplacering. En formulering som tar sikte på det som avses, dvs. socioekonomisk bakgrund, är att föredra.

Vidare anser Expertgruppen att inte heller uttrycket *socioekonomisk bakgrund* är tillräckligt klarlagt i betänkandet. När det gäller urvalsgrunden att ge förtur till elever med en viss socioekonomisk bakgrund (kvot) saknas information om vilka kriterier som får ingå i denna grund. Utredningen gör inte klart om det finns några gränser för vilka aspekter som kan, får eller bör ingå i bedömningen av socioekonomisk bakgrund och kommenterar inte heller gränsdragningsaspekter kring dessa. Utredningen nämner att i individens socioekonomiska bakgrund kan ingå faktorer som att vårdnadshavaren exempelvis är lågutbildad eller är låginkomsttagare. Betänkandet ger dock ingen ledning i fråga

om hur kriteriet låginkomsttagare eller lågutbildad fastställs. Detta förefaller ge utrymme för huvudmän att tillämpa urvalsgrunden på ett sätt som inte nödvändigtvis motsvarar ambitionen med lagförslaget.

Enligt förslaget ska Skolverket besluta om huvudmännens föreslagna kvoter utifrån sannolikheten att kvoten uppnår syftet med en allsidig social sammansättning. Utöver diskrimineringsaspekten framgår det dock inte i betänkandet vad som ska ingå i denna bedömning. Expertgruppen anser att det är en brist att betänkandet inte ger ledning på vilka grunder Skolverket skulle kunna avslå en föreslagen urvalsgrund.

Sammantaget kan Expertgruppen konstatera att det varken står klart vad en huvudman får räkna in i ”socioekonomisk bakgrund” eller mot vilka kriterier denna ska bedömas. Både mål och medel lämnas utan klargörande, vilket sannolikt leder till en rättsosäker tillämpning. Expertgruppen vill därför särskilt betona vikten av att regeringen i nämnda föreskrifter klargör vad som ska utgöra faktorer som får ingå i socioekonomisk bakgrund och hur gränsen får dras mellan olika grupper så att det klart framgår vad som får ingå i en kvot för förtur, men också så att det klart framgår utifrån vilka kriterier Skolverket ska göra sin bedömning.

Geografiskt urval i relation till en allsidig social sammansättning

Urvalsgrunden som baserar sig på geografiskt urval behöver, till skillnad mot kvoter, inte främja en allsidig social sammansättning. En huvudman är inte skyldig att använda kvoter och kan välja att istället tillämpa exempelvis ett geografiskt baserat urval. En fristående huvudman föreslås inte vara bunden av geografisk närhet utan kunna basera urvalsgrunden på ett visst område eller ett visst postnummer. Ett geografiskt baserat urval skulle därigenom kunna användas för att bevara – och t.o.m. öka – en befintlig segregation.

Utredningen slår fast att det inte ska vara ett krav på att urvalsgrunden ska leda till en mer allsidig social sammansättning. Det medför att Skolverket inte kan ta med denna målsättning vid prövningen av om en geografiskt baserad urvalsgrund kan godkännas eller inte. Som exempel på skäl som kan leda till avslag nämns i betänkandet den situationen att huvudmannen använder en urvalsgrund som inte tillåts för skolformen. Likaså ska Skolverket avslå urvalsgrunden om den strider mot diskrimineringslagstiftningen, men alltså inte om urvalsgrunden motverkar –

UPPSALA
UNIVERSITET

eller i vart fall inte främjar – en allsidig social sammansättning i elevgruppen.

Det verkar alltså inte finnas någon möjlighet för Skolverket att avslå en urvalsgrund som får nämnd effekt. Följden blir att en fristående huvudman kan avstå från att använda kvoter om socioekonomisk bakgrund och istället tillämpa ett geografiskt baserat urval, som leder till förstärkt segregation. Om ett sådant agerande är förenligt med skollagen blir istället en fråga för Skolinspektionen, som ska bedöma om huvudmannen efterlever kravet i 2 kap. 8 c § om att aktivt verka för en allsidig social sammansättning. Som nämnts ovan är den sistnämnda bestämmelsen omgärdad av sådana oklarheter att en granskning av Skolinspektionen sannolikt inte kan leda till någon åtgärd riktad mot huvudmannen.

Möjligheter att överklaga beslut

Utredningen framhåller att den enskilde inte lider någon rättsförlust när möjligheten för den enskilde att överklaga ett beslut grundad på närheten till skolan inte längre kommer att finnas. Idag kan den enskilde överklaga genom laglighetsprövning enligt kommunallagen. Enligt utredningen kommer dagens ordning att motsvaras av möjligheten för den enskilde att genom laglighetsprövning överklaga kommunens beslut om anmälan av urvalsgrunder till Skolverket. Expertgruppen delar inte den uppfattningen. Till att börja med kan konstateras att Skolverkets prövning av urvalsgrunderna inte kan sägas ersätta en domstolsprövning. Vidare är Expertgruppens uppfattning att den enskilde hamnar i ett sämre läge jämfört med idag ifråga om överklagande genom laglighetsprövning.

Beslutet om de urvalsgrunder som kommunen anmäler till Skolverket måste överklagas inom tre veckor från det att beslutet anslagits i vederbörlig ordning. Ett beslut om skolplacering i ett individuellt ärende överklagas inom tre veckor från det att den enskilde fått beslutet. Sannolikt är många vårdnadshavare omedvetna om kommunens beslut om urvalsgrunder innan de själva berörs av ett beslut som baseras på urvalsgrunderna. Med andra ord finns en överhängande risk att de som berörs av kommunens beslut om urvalsgrunder inte ser anledning att överklaga det förrän de själva har drabbats av beslutet, vilket med den nya ordningen skulle innebära att tidsfristen för överklagande riskerar att ha löpt ut.

Utredningen hävdar också att det inte strider mot Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna (EKMR) att beslut om skolplacering

inte kan överklagas. Rättsläget inte är helt klart, men till skillnad från utredningen anser Expertgruppen att det mycket väl kan vara så att frågan om skolplaceringar genom den ordning som föreslås, skulle kunna komma att bedömas som en civil rättighet eller skyldighet av Europadomstolen och därmed ge rätt till överprövning.

Genom utredningens förslag förstärks regleringen om skolval såsom en rättighet för vårdnadshavarna, eftersom dessa förväntas göra ett skolval för sina barn. Samtidigt kan hävdas att det inte bara är fråga om en rättighet utan även en skyldighet för vårdnadshavarna genom att förslaget går ut på att *alla* vårdnadshavare *ska* göra ett sådant val. Europadomstolen har i tidigare mål bedömt att frågan om skolplacering och föräldrars rätt att se till sina barns bästa har utgjort en civil rättighet i konventionens mening och därmed omfattats av artikel 6.³ Expertgruppen anser därför att frågan om överklagande av Skolverkets beslut om skolplacering bör utredas ytterligare.

Bemyndigande till regeringen att meddela föreskrifter om undantag

I utredningens författningsförslag 9 kap. 18 §, 10 kap. 36 §, 11 kap. 35 § anges att regeringen med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen kan meddela föreskrifter som innebär undantag för vissa elever. Bestämmelserna kan tolkas på två sätt, vilka båda är mindre lyckade. Om hänvisningarna till 8 kap. 7 § regeringsformen syftar till att utgöra en påminnelse om regeringens s.k. restkompetens och dess möjligheter att meddela verkställighetsföreskrifter, är bemyndigandet helt överflödigt. Rätten att meddela föreskrifter med stöd av restkompetensen eller att meddela verkställighetsföreskrifter föreligger med stöd av i 8 kap. 7 § regeringsformen och ingen annan bestämmelse. Hänvisningen riskerar istället att leda till missuppfattningar om vad hänvisningen egentligen går ut på och om den begränsar det som annars skulle gälla enligt 8 kap. 7 §.

Eftersom bestämmelserna ger regeringen rätt att meddela föreskrifter om undantag från urvalsgrunderna i skollagen, talar mycket för att det är den andra tolkningen som är avsedd. Denna handlar om att bemyndiga regeringen att meddela föreskrifter om undantag från ett lagkrav. Ett sådant bemyndigande rymmer dock inte i vare sig restkompetensen eller verkställighetsföreskrifter. Det leder till att hänvisningen till 8 kap. 7 § regeringsformen är felaktig. Det rättsliga stödet för att bemyndiga regeringen att meddela sådana föreskrifter finns istället i 8 kap. 3 §

³ Ellès et autres c. Suisse (12573/06).

regeringsformen. Därför bör förslaget till författningstext ändras.

En förändrad resurstilldelning

De i betänkandet föreslagna åtgärderna för en förändrad resursfördelning ger vid handen flera konkreta åtgärder för att öka likvärdigheten i de resurser som kommer elever till del. Expertgruppen ställer sig positiv till de föreslagna förändringarna som innebär en förstärkning av statens möjligheter att använda finansiella styrmedel i syfte att minska skillnader mellan kommuner och huvudmän. Av särskild vikt är att tydliggöra de skillnader som finns i ansvar och behov av resurstilldelning mellan kommunala och enskilda huvudmän i ett skolvals system av den modell som föreslås.

I betänkandets ambitiösa genomgång och analys av rådande resurser och bedömningsfaktorer i svensk skola saknas emellertid en kritisk diskussion om ekonomisk transparens hos fristående huvudmän. Detta trots att utredarna lyfter fram flera problematiska områden med att beräkna kostnader för enskilda huvudmäns verksamhet med tillgängliga data (se s. 476).

Expertgruppen ställer sig frågan hur en likvärdig finansiering kan utvärderas om det inte är möjligt att granska hur enskilda huvudmän använder offentliga medel. Det saknas en utförlig analys av den potentiella målkonflikt som finns mellan enskilda huvudmäns ansvar gentemot aktieägare/intressenter och deras incitament samt möjligheten att hantera de skattefinansierade resurser som tillhandahålls på ett sätt som överensstämmer uppdraget som huvudman. Hur ser man på att ett eventuellt överskott hos fristående huvudmän skulle kunna omfördelas till skolor med större resursbehov? I vilken utsträckning görs sådana omfördelningar inom de större skolkoncernerna och hur förhåller sig sådana prioriteringar till företagens åtaganden gentemot aktieägare och finansmarknaden?

Ekonomisk transparens är även av stor betydelse för att på sikt kunna legitimera ett offentligt finansierat utbildningssystem samt för att kunna utvärdera i vilken utsträckning det finns en ekonomisk likvärdighet i finansieringen av elevers utbildning mellan olika huvudmän. Ju större del av skolsystemet som drivs i privat regi desto mindre möjlighet att följa upp och utkräva ansvar. Om man ska kunna utvärdera huruvida olika elevgrupper får tillgång till likvärdiga resurser bör även enskilda huvudmäns

UPPSALA
UNIVERSITET

räkenskaper vara tillgängliga för utvärdering och uppföljning. I utredningens analyser av kostnader och resurstilldelning utgör kommuners kostnader för att bedriva skolverksamhet måttstock som en följd av bristande data om enskilda huvudmän. I det avseendet framstår de större utbildningskoncernernas vinstmarginaler och stordriftsfördelar som synnerligen viktiga att lyfta fram i diskussionen. Hur ska exempelvis sådana aspekter av enskilda huvudmäns överskott och kommersiella effektiviseringsåtgärder förstås i relation till kommuners kostnader?

Sammanfattningsvis behöver förhållandet mellan resurstilldelning, likvärdighet, ägandeförhållanden och huvudmannaskap utredas ytterligare.